

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

ZonMw
T.a.v. Bestuur van ZonMw
Postbus 93245
2509 AE Den Haag

Datum **21 FEB. 2023**
Betreft Verzoek tot een overkoepelende kennisagenda voor
post-COVID

Geachte bestuur,

Een deel van de mensen ervaart langdurige klachten na het doormaken van een COVID-19 infectie. Deze aanhoudende klachten hebben vaak een negatieve invloed op het functioneren van mensen en daarmee op de productiviteit en de kwaliteit van leven. Er is nog steeds veel onduidelijkheid over dit ziektebeeld en er is behoefte aan effectieve behandelingen die (de oorzaken van) post-COVID klachten kunnen verminderen en/of wegnemen. Een belangrijke reden hiervoor is de beperkte informatie over de onderliggende oorzaken en ook de definitie van de aandoening is nog onvoldoende helder vanwege het uiteenlopende spectrum aan gerapporteerde klachten. Er is behoefte bij het ministerie van VWS en de betrokken veldpartijen aan een bundeling van onderzoek dat momenteel op (inter)nationaal niveau plaatsvindt op het vlak van (onder andere) de medisch specialistische- en huisartsenzorg, verdiepend epidemiologisch- en biomedisch onderzoek en klinisch onderzoek gericht op diagnostiek en behandeling. Op basis van een inventarisatie en daaropvolgende kennisagenda zal hopelijk duidelijk worden welk aanvullend onderzoek nodig is. Met deze brief wil ik u uitnodigen om te komen met een voorstel voor een *overkoepelende kennisagenda voor post-COVID*.

Deze kennisagenda kan richting geven aan mogelijk toekomstig onderzoek waar de kamer via twee moties om heeft verzocht:

- De motie Paulusma c.s. (biomedisch onderzoek)¹
- De motie Omtzigt c.s. (bevorderen structureel meer onderzoek)²

Doel van de overkoepelende kennisagenda

Doel van de kennisagenda is tweeledig:

- a) het bundelen van (inter)nationale onderzoeken naar post-COVID die zijn gestart. Hierbij kunnen onder andere de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) en het Instituut Verantwoord Medicijngebruik (IVM) (verder) worden betrokken.

¹ Motie 25295, nr. 1909, lid Paulusma c.s.

² Motie 25295, nr. 1916, lid Omtzigt c.s.

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**
Programmadirectie Covid
Zorg

5.1.2e

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

5.1.2e

5.1.2e

M +31(0)6 5.1.2e
5.1.2e @minvws.nl

Kenmerk

3511035-1043108-PDCZ

Uw brief

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

- b) advies over welke behandelingen kansrijk lijken, en waar meer onderzoek gewenst is, en het formuleren van de belangrijkste kennishiaten die beantwoord dienen te worden in de vorm van een overkoepelende kennisagenda. Hierbij verzoeken wij u om in ieder geval de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), de Federatie Medisch Specialisten (FMS) en het Nederlandse Huisartsen Genootschap (NHG) te betrekken. De partijen komen in gezamenlijkheid tot een gedeelde kennisagenda.

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**
Programmadirectie Covid
Zorg
5.1.2e

Op basis van de overkoepelende kennisagenda zal VWS vervolgens inventariseren welke mogelijkheden en middelen er zijn voor een passend onderzoeksprogramma.

Het ministerie van VWS wil hiernaast in Europa aandacht vragen voor post-COVID en de noodzaak voor het samenwerken rondom het uitwisselen en verbinden van onderzoeken. De inzet van het ministerie van VWS is om de overkoepelende kennisagenda en het daaruit volgende onderzoeksprogramma Europees te verbinden en af te stemmen. Door op Europees niveau samen te werken kan het onderzoek worden bespoedigd en hopelijk sneller tot resultaten komen die relevant zijn voor de praktijk en de patiënt.

Voorwaarden

Samenwerking tussen de veldpartijen acht ik van grote waarde voor de overkoepelende kennisagenda voor post-COVID. Binnen deze organisaties en in uw organisatie is gezamenlijk de kennis en ervaring aanwezig die noodzakelijk is om tot een overkoepelende kennisagenda voor post-COVID te komen. Om samenwerking optimaal te faciliteren verzoek ik u binnen het voorstel te werken aan een geïntegreerde aanpak waarbij op een werkbare manier relevante partijen, waaronder patiëntenorganisaties (zoals Post Covid NL en Long Covid Nederland) worden betrokken bij de prioritering van de kennisvragen in de kennisagenda.

Verzoek indienen voorstel

- Ik verzoek u een voorstel uit te werken gericht op het bundelen van (inter)nationaal onderzoek naar post-COVID (a) en het onderzoeken en vervolgens prioriteren van de belangrijkste kennishiaten die (verder) onderzocht dienen te worden (b).
- Ik verzoek u om in uw voorstel uit te werken hoe u gaat zorgen voor de benodigde kaders en scope van (a) en (b) en daaruit volgende overkoepelende kennisagenda.

Looptijd en financiële aspecten

Er dient in Q1 van 2023 een start te worden gemaakt met de overkoepelende kennisagenda, waarbij trajecten 1a en 1b (omwille van de tijd) naast elkaar kunnen lopen. In de uitwerking van uw voorstel verzoek ik u om rekening te houden met het actualiseren van de kennisagenda gedurende de looptijd van de opdracht. De looptijd van de opdracht is van Q2 2023 tot 1 januari 2025, waarbij de kennisagenda in de eerste helft van 2023 gereed is en de periode erna met name bedoeld is voor de actualisatie.

Voor het opstellen van de overkoepelende kennisagenda is maximaal € 250.000,- (naar schatting max € 200.000,- in 2023 en voor nu max. € 50.000,- in 2024 voor de actualisatie) beschikbaar, inclusief uitvoeringskosten van ZonMw.

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**
Programmadirectie Covid
Zorg
5.1.2e

Ik verzoek u een begroting en liquiditeitsprognose op te stellen.

Evaluatie

Ik vraag u om het ministerie van VWS op de gebruikelijke wijze te informeren over de voortgang en resultaten middels jaarplannen, voortgangsrapportages en jaarverslagen.

Overige procedurele aspecten

Het op te stellen voorstel dient te voldoen aan de regels met betrekking tot staatssteun. Gedurende de looptijd van het subsidieprogramma vindt periodiek voortgangsoverleg met het ministerie van VWS plaats.

Voorstel

Graag ontvang ik naar aanleiding van deze brief uw voorstel. Ik verzoek u om deze zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 1 maart 2023 toe te sturen.

Hoogachtend,

de directeur-generaal Volksgezondheid,

5.1.2e

5.1.2e